

CAPUT III.

De Ecclesia Christi singulariter cognoscenda.

ARTICULUS I.

De vera Christi Ecclesia positive cognita.

THESIS XVII.

Ecclesia catholico-romana, id est, quae in quinque mundi plagas dilatatur, et Romano Episcopo, tamquam centro et capiti adhaeret, est vera Christi Ecclesia.

1.º Est fidei catholicae thesis haec: «Si quis dixerit, beatum Petrum Apostolum non esse a Christo Domino constitutum Apostolorum omnium principem, et totius Ecclesiae caput...; aut Romanum Pontificem non esse beati Petri in eodem primatu successorem; anathema sit» (1).

173. Probr. 2.º Cui insunt omnes Christi Ecclesiae notae, illa est vera Christi Ecclesia. Atqui Ecclesiae catholico-romanae omnes conveniunt ejusmodi notae; ergo. *Major* ex eo patet quod aliter evaderet Ecclesia invisibilis, quod repugnat (2). *Minor* igitur ostenditur.

Ecclesia catholico-romana est a) *una*; unitate fidei et unitate capitis eam gubernantis; ita ut qui vel eandem fidem nolit confiteri, vel obedientiam supremo capiti detrectet, ab Ecclesia projicitur:

b) *sancta*; puram docens morum doctrinam, vitia damnans, sancta ad mundandum a peccatis ministrans sacramenta, sanctis effulgens membris, quae juxta ejus disciplinam vitam degunt, quaeque miraculis, aliisque Sp. Sancti charismatibus a Deo commendantur. Perspicimus quidem in Ecclesia romana edoceri et perfici quaecumque ad sanctitatem et perfectionem pertinent evangelicam, ita ut innumeras gignat congregationes et virorum et feminarum hanc sanctitatem profitentium.

«Quod continentia, ut verbis utar Augustini (3), usque ad te-

(1) Syn. Vat. c. *Pastor aeternus*, c. I et II. — (2) *Supra*, thes. XV, n. 153. — (3) *De Util. cred.* n. 35.

»nuissimum victum panis et aquae, et non quotidiana solum, sed etiam per contextos plures dies perpetuata jejunia; quod castitas usque ad conjugii prolisque contemptum; quod patientia usque ad cruces, flammam neglectas; quod liberalitas usque ad patrimonialia distributa pauperibus; quod denique totius hujus mundi aspernatio usque ad desiderium mortis intenditur. Pauci haec faciunt, pauciores bene prudenterque faciunt: sed populi (catholici) probant, populi audiunt, populi favent, diligunt postremo populi; populi suam imbecillitatem, quod ista non possunt, nec sine propectu mentis in Deum, nec sine quibusdam scintillis virtutis, accusant.» Quod si haec, et alia ejusmodi, in Catholica fieri dubites, sanctorum legas vitas; diversarum congregationum percurras annales; virorum apostolicorum, nec non feminarum, non solum inter christianos, sed etiam inter gentiles et barbaras nationes versantium perpendas gesta, quae ipsis haereticis stupori sunt:

c) *catholica*: nam romanam Ecclesiam crescere et dilatari per universum mundum, ita ut, ubique eadem sit et unita, et partes sint ad invicem et cum toto homogeneae, factum est evidens ob oculos omnium positum. Quae suo tempore Augustinus (1), eadem nunc de romana jure dicimus Ecclesia: «Ecclesia illa est, quam modo dixit *unicam suam*: haec est unica catholica, quae toto orbe copiosa difunditur, quae usque ad ultimas gentes crescendo porrigitur. Unde in Evangelio dicitur: *Et praedicabitur hoc evangelium omnibus gentibus, et tunc veniet finis.*»

d) denique *apostolica* est: nam ab apostolo Petro dimanat Romana Sedes, et hujusce Ecclesiae Pontifices, pastores, doctores, constanter et ubique proclamant quod Paulus praecipiebat (2) *Tenete traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam*; et quod Stephanus I, decernebat tamquam regulam ubique servandam: «Nihil innovetur nisi quod traditum est:» pari modo Tridentinum (sess. 4): «Traditiones ipsas tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tamquam vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu Sancto dictatas, et continua successione in Ecclesia catholica conservatas, pari pietatis affectu ac reverentia suscipit et veneratur.»

174. 3.º Miracula ab initio argumentum extiterunt veritatis christianae religionis, ut alibi probatum (3); et Ecclesiae concessa ut cum eadem permanerent, quod supra (4) ostendimus. Atqui Ecclesia catholico-romana miraculis a Deo commendatur: ergo vera est Christi Ecclesia. *Minorem* tum universa ecclesiastica historia

(1) *Lib. seu Ep. Honorato*, n. 43. — (2) 2.ª *Thess.* II, 14. — (3) *Disq.* II, n. 186, thes. XVIII. — (4) *Thes.* X, n. 84.

tum Patrum testimonia, tum authentica canonizationis Beatorum et Sanctorum acta, tum sanctorum missionariorum, ut Francisci Xaverii, Petri Claver, etc., etc., vita et opera, authenticis et innumeris testibus certissima. confirmant.

175. 4.º Vel Ecclesia romano-catholica est vera Christi Ecclesia vel nulla est certa. Sed hoc est aperte falsum; ergo. *Minor* patet supra (1). *Major* prob. Praeter romanam Ecclesiam, nulla est christiani nominis secta quae sic splendeat, unitate, sanctitate, catholicitate et apostolicitate, uti illa effulget: ergo nulla manet in mundo certa Ecclesia Christi, si romano-catholica vera non foret.

Unde cum eodem Augustino (ibid.) colligimus: «Cum igitur »tantum auxilium Dei, tantum profectum fructumque videamus; »dubitabimus nos ejus Ecclesiae condere gremio, quae usque ad »confessionem generis humani ab Apostolica Sede per successiones »episcoporum, frustra haereticis circumlatrantibus, et partim ple- »bis ipsius iudicio, partim conciliorum gravitate, partim etiam mi- »raculorum majestate damnatis, culmen auctoritatis obtinuit? Cui »nolle primas dare, vel summae profecto impietatis est, vel praeci- »pitis arrogantiae.»

176. Obj. 1.º Plures semper reperire est in romanae Ecclesiae doctoribus et scholis circa fidem dissensiones, ex. gr. de libertate, de gratia, de praedestinatione, etc.; ergo minime huic convenit Ecclesiae *unitatis* nota.

Resp. Dist. *ant.* Reperiuntur dissensiones circa fidem definitam, seu catholicam: nego. Secus; conc. *ant.* et nego *conseq.* Rationis lumen minime lumine fidei extinguitur aut obscuratur, potius vero intenditur; et Ecclesiae auctoritas discussiones circa sacram doctrinam non improbat, Apostolo (2) suadente: *Omnia probate, quod bonum est tenete.*

177. Obj. 2.º Successores B. Petri, principis Apostolorum, saepe plures simul extiterunt. Ergo unitas regiminis vel non est nota Ecclesiae, vel tunc defecisse Ecclesiam, aut invisibilem factam dicendum.

Resp. Dist. *ant.* Plures extiterunt, iique legitimi; nego. Aliter; conc. *antec.* et nego *consequentiam.* Defecit tunc Ecclesia apud eos qui schisma malitiose fovebant, non autem in reliquis: invisibilis fuit non in se, neque apud eos qui legitimo adhaerebant capiti; sed apud eos solum, qui bona fide illegitimum sequebantur, donec factorum veritas liqueret omnibus (a).

(1) Thes. XV, n. 153.—(2) 1.ª Thess. V, 21.

(a) Et hic notare juvat, non debere (ut puto,) nec posse concedi, quod nullis tunc certo constabat de vero Ecclesiae capite: nam si verum Ecclesiae dabatur caput

178. 3.º Innumeri sunt in Ecclesia peccatores, pauci autem vere sancti. Sed corporis bonitas vel malitia ex majori partium numero potius definienda, quam ex una vel altera: ergo non *sancta* dicenda Ecclesia, sed è contra.

Resp. Dist. *maj.* Pauci sancti, innumeri peccatores sunt, idque fit ex innata Ecclesiae propensione: nego: ex vitio extrinseco et adversante Ecclesiae natura: conc. *maj.* Similiter *minorem* distinguas: si corporis partes bene vel male se habent ex innata aptitudine, dijudicandum erit juxta majorem partium numerum; concedo; aliter, nego *min.* et *consequentiam.* Peccatores sunt non pauci in Ecclesia quemadmodum in area praeponderant paleae granis, ait Augustinus (1); at justii ex interna Ecclesiae vita enascuntur, tamquam connaturales fructus; peccatores vero extrinsecus malitia hominum gignit, Christi Ecclesia obsistente.

179. Obj. 4.º Romana Ecclesia immensas Asiae et Africae regiones ad recentia usque tempora ignoravit, quemadmodum et Oceaniam universam, utrasque Americas. Quod autem de Asiae, Africae et Europae partibus possederat, irruentibus haereticis, schismaticis et mahumetanis, vel penitus amisit, vel magna ex parte: ergo non est *catholica* dicenda, sed potius *pusillus grex.*

Resp. Dist. *consequens.* Dicenda romana Ecclesia *pusillus grex*, si ipsa, ad quamvis aliam christiani nominis sectam respective consideretur; nego: eo enim ducunt notae ad veram Christi Ecclesiam a falsa discernendam: si ad infideles, fictosque christianos simul eam comparemus; conc. *conseq.*

Unde, falso supponitur in universas mundi partes simul versari debere Ecclesiam, ut sit *catholica*, sicut supra dictum est (n. 170): falso etiam fingitur, loca illa quae obtinuerit debere actu retinere: ut enim notabat Augustinus (2): «Donatistae ruperunt in »Africa, ariani ruperunt in Aegypto, photiniani ruperunt in Pan- »nonia, manichaei ruperunt in Perside. Quot locis sagena illa dis- »rupta est? Et tamen quod includit, perducit ad littus.»

180. Obj. 5.º Christi Ecclesia unitate coalescit hierarchica, ad unum caput personale, non morale ducta. Sed romana Ecclesia caput habet morale quo gubernatur, Congregationibus scilicet cardinalium; ergo vera esse nequit Ecclesia Christi. Resp. Dist. *min.* Romana Ecclesia gubernatur cardinalium Congregationibus, auctoritate ipsis propria et independenti aut plena; nego: potesta-

(uti conceditur); cur dicendum, de hoc facto nullos notitiam certam habuisse? Numquid momenta legitimae electionis latere apud omnes necessum erat? Quod si apud aliquos nota erant, poterant quoque apud alios morali certitudine evulgari.

(1) De Unit. Eccl. n. 50.—(2) Serm. 252. IV De Tempore.

te a Pontifice Summo accepta et dependenti ac partiali; concedo.

Inst. Quod auctoritas non sit propria, sed aliunde accepta; quod non independens, sed altiori subordinata; id sane pertinet et respicit ad *causam* et *originem* ipsius, non vero ad *effectum*, id est, ad *gubernationem* reapse vigentem; scilicet, non afficit hierarchiam in *actu secundo* inspectam. Atqui hierarchia eatenus *nota* verae Ecclesiae populis esse potest, quatenus *effective*, seu in *actu secundo* se prodit; ergo in romana Ecclesia *nota unitatis* hierarchiae desideratur.

Min. probatur. Quod auctoritas Ecclesiam regens sit *divina*, quod non sit *humanitas* accepta, cum ipsius Ecclesiae confunditur veritate et divinitate: ergo unitas hierarchica non potest rationem *notae* ex parte causae et originis induere, sed ex *actu secundo*, seu ipsa gubernatione *effective* exercita.

181. Resp. ad instantiam: dist. *maj.* Quod auctoritas non sit *propria*, quod non sit *independens*... non afficit gubernationem in *actu secundo* inspectam, si in ipso *actu secundo* non elucescat dependentia; conc. *majorem*; si ipse *actus secundus* dependentiam prae se ferat; nego *majorem*. Deinde concessa *minori* et sequenti probatione, nego *consequentiam*.

Et sane, romanae Congregationes cum summa sapientia sunt a Summis Pontificibus constitutae, ita ut, non obscuretur, sed potius elucescat, ecclesiasticae hierarchiae natura et suprema potestas.

Hinc Congregatio quae dicitur *Concilii* (quippe ad executionem decretorum Concilii Tridentini instituta), non proprie regit Ecclesiam, sed ut per leges Tridentini, a Papa confirmati, regatur providet. Licet autem habeat nunc (initio enim non habebat) etiam facultatem dubia, ad decreta Concilii spectantia, interpretandi; non tamen ea quae fidem attingunt: cetera autem solum Pontifice consulto authentice interpretatur. Unde manifesto elucet non inesse Congregationi primatum, seu summam Ecclesiae auctoritatem.

Congregatio supremae Inquisitionis decreta universalis coram Sanctissimo edere solet, et quidem ipsius Pontificis nomine. Delegatam ergo et partialem tantum habere auctoritatem facile constat.

Similiter SS. Rituum Congregatio decreta universalis (nam particularia, cum universalem non respiciant Ecclesiam, nullum possunt dubium de vera Ecclesiae unitate hierarchica ingerere) de mandato solummodo Summi Pontificis edit ac promulgat.

Unde manifestum est nullatenus ante populos hierarchicam Ecclesiae unitatem per romanas Congregationes obscurari. Dixi *ante populos*; nam quod ad catholicos pertinet, notae eis sunt duae

regulae generales, quae veluti principia haerent muneribus a Pontifice Summo ceteris, etiam Cardinalium Congregationibus, collatis, ut observat Berardus (1): «Primum est, quoniam de supremo Principe agitur, non jurisdictionem universam, et quantacumque sit, in ejus veluti constitutos vicarios fluere... Hinc a delegato Pontificis Maximi ad eundem Pontificem provocatur. Alterum principium est, nonnullas inesse Pontifici Maximo praerogativas, quas, quod dignitati ipsi cohaereant, personales quodammodo dixerimus, nec facile aliis communicandas, eodem jure, quo nec ipsa dignitas pontificatus maximi per quamcumque delegationem communicari potest.»

Jam vero Pontificis Maximi praerogativa est, centrum esse unitatis Ecclesiae, tum quoad fidem, tum quoad hierarchicam potestatem, ex dictis constat: propterea decreta omnia ad fidem spectantia, vel ad leges universales Ecclesiae, numquam sejunctim a potestate Pontificis Maximi exhibentur; tum ut summam attingant efficaciam; tum ne exinde unitas Ecclesiae ullatenus obnubiletur, quasi hierarchicus ordo a Christo constitutus declinaverit, a capite, scilicet physico, ad caput morale.

182. Quapropter quorundam canonistarum (2) adprobare nequimus opinionem, qua conferre ausi sunt Primatum pontificium cum imperatoria potestate, et naturam illius juxta hanc definire. Volentes, scilicet, ostendere, promulgatione pontificia non indigere, ut universam obligent Ecclesiam, declarationes Congregationis Concilii; argumentantur ex Justiniani imperatoris statuto circa jurisconsultorum responsa: ut valeant «tamquam si eorum studia ex principalibus constitutionibus profecta, et a nostro divino fuerint ore profusa:» quasi, nempe, id debuerit Pontifex velle de sua in Congregationem delegata potestate, quod placuit Imperatori de jurisconsultorum placitis. At toto coelo distant pontificius Primatus et imperatoria potestas. Illud namque *divinae* est institutionis; haec vero *humanae*: illud in *Notam* et signum positum est verae Christi Ecclesiae; «Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, et cathedra una monstretur», ait Cyprianus; et Augustinus: «Quo venturus est qui sitit?... Ad Ecclesiam quae una est, et super *unum* qui claves ejus accepit, voce Domini fundata» (3). Communem sane, prout libeat, faciat imperator supremam suam potestatem; deponat etiam illam, si velit, et in aristocraticum vel democraticum resolvat imperialem principatum; nihil moramur: absit vero quippiam ejusmodi de primatu Pontificio excogitare. Unde et ipse Pontifex Sixtus V (4), in eadem Constitutione,

(1) Comment. in jus can. diss. 2, c. 3. — (2) Apud Schmalzgrueber, *Diss. proem.* n. 372. — (3) Vide supra, n. 42. Thes. VII. — (4) Const. «Immensa.»

ubi romanas instituebat vel confirmabat Congregationes, ait: «Romanus Pontifex, quem Christus Dominus corporis sui. quod est »Ecclesia, *visibile caput* constituit.» *Visibile* quidem, non qua *homo* tantum, sed qua *caput*, voluit esse *visibile*. Ad finem autem Constitutionis, ubi facultates singulis participatas Congregationibus declarat, ait: «Graviora quaecumque ad nos vel successores nostros deferantur; ut quid secundum Deum expediat, ejus gratia adjuvante, mature statuamus.» Atqui inter graviora, imo inter gravissima, deputandum ea quae sunt primatus Pontificii quasi constitutiva; teste Florentino Conc., teste etiam Vaticano: nempe, potestas *pascendi* et *gubernandi* universalem Ecclesiam collective sumptam; quod perficitur respective definitionibus circa fidem vel mores, et legibus universalibus: numquam ergo concedet S. Pontifex communem aliis evadere potestatem istam, ideoque *visibilis* semper existet, non apud catholicos tantum, sed apud gentes quoque omnes, unitas hierarchica *personalis* et *physica* Ecclesiae Christi.

ARTICULUS II.

De Christiana Ecclesia negative cognita, seu de iis qui ad Christi Ecclesiam non pertinent.

THESIS XVIII.

Schismatici Constantinopolitano episcopo adhaerentes nequeunt Christi esse Ecclesia.

183. **Nota.** Constantinopolitanum schisma a Photio, patriarcha illius urbis, originem habuit seculo IX. Deinde, non semel, ad Concilium generale orientales vocati, et consentientibus eorum legatis ad unitatem redire, uti in Lugdunensi conc. et Florentino, aliquorum episcoporum turbulentis unio fuit impedita.

Probr. 1.º Vera Christi Ecclesia est Romano-catholica, ut probatum thesi praec.; et debet sub unico hierarchico regi ordine, ut diximus thesi VI. Sed adhaerentes schismati photiano non reguntur eodem hierarchico ordine cum Ecclesia Romano-catholica: ergo ad veram Christi Ecclesiam non spectant.

2.º Centrum et culmen christianae hierarchiae sunt Petrus Apostolorum princeps, ejusque successores Romani Pontifices, ut supra probatum est. (Thes. VII et VIII). Atqui adherentes photiano schismati, longe sunt ab hoc hierarchiae centro: ergo sunt extra Ecclesiae Christi *unitatem*.

183. 3.º Suprema, qua abutitur, potestas episcopus Constantinopolitanus post Photium, non habet originem Apostolicam: ergo ejusmodi ecclesia non est Apostolica. *Ant.* patet. Nam potestas ejusmodi a Photio originem ducit rebellanti, et a Sede Apostolica excommunicatione confixo: primis seculis non nisi simplicem episcopum illa civitas habuit; deinde caput imperii evadens patriarchatu donata fuit; Patriarchae autem, usque ad seculum IX, cum Graecis Romano Pontifici subjecere, tamquam capiti Universalis Ecclesiae; tamen, non semel in haeresim lapsi depositi et damnati sunt. Patet ergo Ecclesiam illam ejusque Episcopum nullatenus esse posse centrum et supremum culmen christianae hierarchiae divinitus institutae.

4.º Ista Constantinopolitana ecclesia ad mundum universum non enuntiat Evangelium, sed sterilis omnino jacet, et cum partibus desiit esse homogena; ergo non est amplius catholica, juxta ea, quae de catholicitate ostensa sunt (thes. IX, n. 61). Et quidem, eodem jure, seu potius, eadem injuria qua recessit ipsa a Romana et Catholica unitate, ab ea vicissim Russicae et Graecanicae et Armenicae ac Aethiopicae ecclesiae segregatae fuere.

184. **Corollar.** Orientales ecclesiae, quas vel Russiarum imperatori vel Armenorum patriarchae, vel Graecorum archiepiscopis et primatis, subduntur, ad veram Christi Ecclesiam non spectant. Nam argumenta, adversus Constantinopolitanam posita ecclesiam, idem evincunt contra istas ecclesias ab eadem postea sejunctas. Idem plane infertur adversus Coptorum, Aegyptiorum, aliorumque ecclesias, quae, praeter Nestorianos vel Eutichianos quibus inficiuntur errores, olim jam ab oecumenicis Conciliis damnatos, Notis orbatae in simili versantur schismate.

THESIS XIX.

Protestantium innumerae sectae, sive simul sumptae, sive singillatim, Lutherani, nempe, Calvinistae, Zuingliani, Anabaptistae, etc., etc., non pertinent ad veram Christi Ecclesiam.

185. 1.^a Pars prob. Simul sumptas sectas istas non pertinere ad veram Christi Ecclesiam, patet 1.º Vera Ecclesia, ut probatum est (thes. XVII), est Catholico-Romana. Atqui non habent Protestantes cum Catholica communionem: ergo non spectant ad veram Christi Ecclesiam.

2.º Congregatio cui non insunt Notae Christi Ecclesiae, nequit vera esse Ecclesia. Sed talis se habet ista sectarum congregatio, uti facile perspicies si Notas singulas expendas; ergo. Nam *Unita-*

tem hierarchicam et in fide minime habent: quad *Sanctitatem*, turpissimos errores in moribus profitentur; charismata autem Spiritus S. nulla invenies: *Catholicitas* longe ab ipsis existit; nam neque cum toto, neque ad invicem habent sectae protestantes homogeneitatem: de *Apostolicitate*; ut quid loquendum? Natae sunt a turpissimis impostoribus et vitiosis novatoribus seculo XVI.

186. II.^a Pars prob. nempe, neque ulla Sectarum Protestantium potest vera esse Christi Ecclesia.

1.º Quaelibet earum est sejuncta et independens a Catholica, quae, ut probatum est, est vera Ecclesia christiana. Sed vera Ecclesia Christi debet unica gubernari hierarchia et eandem habere fidem: ergo nulla Protestantium secta ad veram spectat Ecclesiam.

2.º Nulla istarum Sectarum habet in fide *Unitatem*; quilibet enim quod vult et arridet, id credit; et inde id fluxit quod sectam a secta divisit, et dividit sectarium a sectario, nempe, *Spiritus Privatus*, uti dicunt, regula eorum fundamentalis.

3.º In Christi Ecclesia regula credendi debet esse ecclesia docens, ut probatum supra (thes. V, n. 25). Sed nulla Protestantium secta hac utitur fidei regula; ergo. Unde hac certissima norma configimus omnes et singulas Protestantium sectas et sectarios: *Nos ex Deo sumus. Qui novit Deum audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos; in hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris* (1).

4.º Quaelibet Protestantium secta fuit recens orta; ergo non est *Apostolica*: item, est in angulo jacens, et sibi dissimilis, sive partes ad invicem, sive cum toto; ergo non est *Catholica*: ergo non est Christi Ecclesia.

5.º Miracula et cetera Sp. Sancti charismata veram Ecclesiam comitari debent et commendare, ut probatum fuit (thes. X, n. 84). Sed nullis miraculis fuit commendata secta aliqua: ergo Ecclesia Christi esse nequit.

187. 6.º Fidem Christi amplecti est prudentiae et virtutis actus. Atqui nulla virtus et prudentia suadet sectam aliquam amplecti protestanticam; ergo in nulla Protestantium secta est fides Christi quaerenda. *Major* patet; Christi enim amplecti fidem actus est honestus ac meritorius: *Qui crediderit, salvus erit* (2). *Min.* probatur. Non soli catholici, sed et Protestantes fatentur, in Catholica Ecclesia posse credentes aeternam assequi salutem: è contra, de qualibet secta, docet Catholica, extra salutis viam aberrare; et sectae reliquae de illa putant, falsam profiteri fidem. Atqui manifesta est imprudentia, viam incertam salutis arripere, certa et communi sensu

(1) 1.^a Jo. IV, 6.—(2) Marc. XVI, 16.

probata, dimissa: ergo nulla virtus et prudentia potest ad Protestantismum ducere.

188. Obj. Sufficit articulos fidei profiteri necessarios ut quis ad Ecclesiam spectet Christi. At illos omnes Protestantes profitentur; ergo.

Resp. Nego *min.* Nam qui unum tantum neget fidei articulum, cum Dei nitatur testimonio, *mendacem facit eum*; ut loquitur Joannes (1): ergo omnem subvertit fidem. Et quidem non minus in re minima, quam in maxima infallibilis est Deus; hinc, sine discrimine, a Protestantibus ficto, dixit Dominus (2): *Qui crediderit salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur*. Et Paulus ajebat (3): *Licet nos aut Angelus de coelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit*.

THESIS XX.

Anglicana secta, ab Henrico VIII inducta, ab Elisabetha regina instaurata, non potest vera Christi esse Ecclesia.

189. *Nota.* Orta fuit Anglicana secta ex eo, quod Henricus Rex voluit, dimissa legitima uxore, Annam Bolenam, cujus turpi amore fuerat irretitus, ducere. Noluit autem Romanus Pontifex prius legitimum, ideoque indissolubile, solvere conjugium: exinde luxuriosus rex a Romana et Catholica recessit Ecclesia, et regnum totum compulit vel mortem subire, vel a fide etiam recedere; seque Ecclesiae caput habendum decrevit.

Prob. 1.º Primum falsitatis argumentum pro Anglicana secta sit ipsius turpissima origo.

2.º Centrum et culmen christianae hierarchiae sunt Romani Pontifices, ut ostendimus (Th. VIII, n. 51): sed unica est ecclesiastica hierarchia; ergo extra Christi Ecclesiam Anglicani versantur. *Min.* ex Thes. VII, patet, supra, n. 36.

3.º Anglicana secta communionem habet cum haereticis, imo et rationalistis manifestis: ergo ab Unitate fidei decessit.

4.º Secta Anglicana omnem accipit jurisdictionem a seculari principe, ac saepe a femina regina; sed ab Apostolica traditione hoc est alienissimum; ergo.

5.º Nulla elucet in Anglicana secta Sanctitas miraculis commendata. Atqui miracula et alia Sp. Sancti charismata veram Ecclesiam consequuntur, ut probatum est; ergo. *Minor* ex thesi X constat.

(1) 1.^a Jo. V, 10.—(2) Marc. XVI, 16.—(3) Gal. I, 8.

CAPUT IV.

De Ecclesiae filiis, seu veris christianis dignoscendis.

THESIS XXI.

Quidam ad Christi Ecclesia spectant interne et externe, seu et quoad illius animam, et quoad corpus; alii autem vel quoad animam tantum, vel quoad corpus; quidam denique nullo modo actualiter pertinent, sed in potentia, seu ex debito solum.

190. **Nota.** Ecclesia ovile et corpus Christi dicitur, et est; ideoque multis coalescit membris cum Christo capite et ad invicem coadunatis. Ex superius traditis constat, ejusmodi unionem ex donis internis procedere, puta, fide, aliisque Spiritus Sancti charismatibus; et ex vinculis externis, nempe, ejusdem fidei professione, sub eadem hierarchia subjectione, eorumdem necessariorum Sacramentorum participatione, et reliquorum mandatorum custodia. Hinc nomine *animae* Ecclesiae veniunt fides, charitas, aliaque Spiritus Sancti charismata interna: nomine autem *corporis* indicantur visibilia et externa fidelium vincula.

191. Prob. His positus, probatio, vel potius explicatio thesis obvia est. a) Quidam non solum externe fidem catholicam profitentur, sacramenta suscipiunt ceteraque mandata, tum divina, tum Ecclesiae hierarchicae. exequuntur; sed interius etiam donis fruuntur Spiritus S. quibus Christi vitam participant: ergo quidam externe et interne, quoad corpus et quoad animam, ad Christi spectant Ecclesiam. De his dixit Dominus (1): *Claritatem quam dedisti mihi dedi eis; ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum; et agnoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut me dilexisti.* Etenim exterius etiam horum prae lucente sanctitate ad Christi Dei cognitionem mundum adducunt.

192. b) Alii, praesertim ex vulgo, in schisma, vel fidei errorem ignoranter prolapsi sunt ut notat Augustinus (2); at interius in Christum credunt, et affectu nonnisi veram cupiunt profiteri fidem

(1) Jo. XVII, 22, 23.—(2) Supra, n. 78.

et omnia, prout intelligere valent, servant mandata: ergo isti ad Christum ejusque pertinent Ecclesiam, sed quoad animam tantum. E contra, quidam sepulcra sunt dealbata; id est, exterius ea omnia praestant quae Ecclesiae filii praestare tenentur: verum interius vel partim, vel ex toto, ab ea fide, formata aut informi, quae nos Christo et Ecclesiae conjungit, recedunt; ergo nonnulli quoad corpus quidem inter membra Ecclesiae connumerantur, quoad animam autem defecerunt. Istos respiciebat Joannes dicens (1): *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis.* Quia autem fides primum est ex supernaturalibus donis, haeticus nullatenus inhaeret Christo et animae Ecclesiae.

193. c) Denique, non pauci nullis externis vinculis cum Ecclesia copulantur, et internis etiam carent Spiritus S. donis: ergo isti neque ad Ecclesiae animam, neque ad corpus possunt referri. *Ant.* patet. Nam plures vel fidem adhuc non sunt amplexati, vel ab ea recesserunt, et exterius etiam Ecclesiae non obsequuntur. Unde haeticus manifestus neque ad corpus spectat Ecclesiae; tamen eidem subjectus est, quia injuste recessit.

d) Denique adjicimus, quod isti in *potentia* seu *ex debito* ad Ecclesiam pertinent. Ut enim supra ostensum est, omnes homines fidem Christi profiteri tenentur et Ecclesiae coadunari, ut salutem consequantur aeternam. Vide Thesim I, n. 6.

THESIS XXII.

Ecclesia non coalescit ex solis praedestinitis. Certa et catholica est doctrina.

194. **Nota.** Praedestinati dicuntur illi, quorum aeternae salutis sic Deus ab aeterno providit, ut eam sint de facto consecuturi, ac ideo in Dei charitate de praesenti vita decessuri.

Prob. 1.º Damnata fuit ab Ecclesia Prop. 1.ª Hus, quae sic se habet: «Unica est sancta universalis Ecclesia, quae est praedestinatorum universitas.» Jure proscripta; aliter foret Ecclesia invisibilis: vide retro Thesim XV.

2.º Paulus, magnus Apostolus, a Christo electus, timebat tamen reprobari, et inde, ne, forsitan e praedestinatorum non esset numero: numquid timebat etiam, utrum ad Ecclesiam pertineret Christi? Vide eum asserentem (2) se ministrum esse Christi et Apostolum.

3.º Vincula tum interna, tum externa, quibus Christo et Eccle-

(1) 1.ª Jo. II, 19.—(2) 2.ª Cor. I, 1; XI, 23.

siae jungimur, ut fides, etc., non pendent a praedestinatione ad gloriam: ergo hac non stante, illa existere possunt.

195. Obj. Nemo accedit ad Christum nisi Pater illum trahat (1). Sed nullus perit ex his quos Pater Christo tradit (2): ergo praedestinati soli ad Christum accedunt et sunt illius membra.

Resp. Dist. *min.* Nullus perit Christi causa; conc. *min.* Illius qui perit culpa: Subd. Si perseveranter trahatur et efficaciter; concedo: aliter; nego: quod facile intelligitur ex parabola vitis (3); nam quidam cum palmite sint Christi et membra, tamen fructum ferre nolentes, tolluntur et in ignem mittuntur.

Inst. De illis qui Ecclesiam deserunt, ait S. Joannes (4): *Ex nobis prodierunt; sed non erant ex nobis.* Sed reprobi omnes prodibunt tandem ex nobis; ergo non sunt ex nobis, seu de Ecclesia. Resp. Dist. seu explico Joannis sententiam: *Non erant ex nobis* permanenter, seu finaliter et plene; conc. Actum, seu transeunter et ex parte saltem, seu externe; nego. Hoc sensu locutum sanctum Apostolum, ipse indicat: *Nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum.*

THESIS XXIII.

Catholicus, etiamsi peccator, absolute intra Ecclesiam existit, licet imperfecte.

196. Propositio est certa et catholica.

Prob. 1.º Trident. conc. definit (5): «Si quis dixerit... eum »qui fidem sine charitate habet, non esse christianum; anath. sit.» Et adversus Syn. Pistor. damnavit Pius VI prop. 15.^m: «Intellecta in eo sensu, ut ad corpus Ecclesiae non pertineant nisi »fideles, qui sunt perfecti adoratores in spiritu et veritate: haeretica.»

2.º Thesim hanc docet passim Augustinus adversus Donatistas; et Hieronymus ait (6): «Quomodo caput plurima sibi »habet membra subjecta, è quibus sunt nonnulla vitiosa; ita et Dominus J. C. cum sit caput Ecclesiae habet membra eos omnes qui »in Ecclesia congregantur; tam sanctos videlicet, quam peccatores.»

3.º Ratio ex dictis elucet: nam tum interne per fidem et spem; tum externe per fidei professionem et subjectionem hierarchicam Ecclesiae et Christo peccatores copulantur.

Adjicimus, *licet imperfecte*; quod patet ex thesi X, praesertim n. 83.

(1) Jo. VI, 44.—(2) Ibid. 29.—(3) Ibid. XV.—(4) 1.^a Jo. II, 19.—(5) Sess. XVII, c. 28.—(6) *In ep. ad Ephes.* c. 1, v. 22.

Obj. Apud SS. Patres non semel legitur, ad Ecclesiam Christi malos non pertinere. Resp. Non pertinere *perfecte*, conc.; carent enim charitatis vinculo: *imperfecte* uti infirma membra; nego.

THESIS XXIV.

Excommunicati removentur partim ab Ecclesiae corpore, non autem ab anima.

197. Prob. 1.^a pars. Excommunicatio removet a communione fidelium, vel saltem a participatione Sacramentorum: ergo aliquo modo ab Ecclesia sunt segregati. Deinde supponit haec poena contumaciam aliquam in delinquendo apud eum qui excommunicatur: ergo aliquatenus a subjectione hierarchica deficit.

Dicimus *partim* removeri ab Ecclesiae corpore excommunicatos; nam si ignoranter ad sacramenta accedant, valide; si autem ex necessitate, etiam licite ea recipiunt. Praeterea eandem cum Ecclesia fidem profitentur, et unionem hierarchicam retinent.

198. Probr. 2.^a Pars. Ab Ecclesiae anima non removentur excommunicati: tum quia excommunicatio est fori externi poena; etiamsi interius et coram Deo ad eam subeundam obliget; tum quia dona illa Spiritus Sancti quae interius Christo jungunt a solo Deo pendent et conceduntur. Ideo ajebat Augustinus (1): «Saepe etiam »sinit divina Providentia, per nonnullas nimium turbulentas carnalium hominum seditiones expelli de congregatione christiana »etiam bonos viros. Quam contumeliam vel injuriam suam cum »patientissime pro Ecclesiae pace tulerint, docebunt homines, »quam vero affectu, et quanta sinceritate charitatis Deo servendum »sit... Hos coronat in occulto Pater, in occulto videns. Rarum hoc »videtur genus, sed tamen exempla non desunt; imo plura sunt, »quam credi potest. Ita omnibus generibus hominum et exemplorum ad animarum curationem et ad institutionem spiritualis populi, utitur divina Providentia.»

(1) De vera Relig. c. 6.